

เรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนของหญิง

(1) คำนำ

บทความจะยกกรณีตัวอย่างการละเมิดสิทธิมนุษยชนของหญิง 3 เรื่องขึ้นมาพิจารณาซึ่งได้แก่ (1) เรียกค่าไถ่หญิงไนจีเรีย (2) สุนัขหนัดหญิง (Female Genital mutilation ___ FGM) และ (3) นางงามพม่าและสิทธิมนุษยชน โดยจะใช้นามวิเคราะห์โดยอาศัยกรอบแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนต่อไป

อนึ่ง ทั้ง (1) (2) และ (3) เป็นบทความของผู้เขียนเองที่ได้เขียนขึ้นเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไปเป็นเบื้องต้นก่อนที่จะนำมาใช้ในบทความนี้ โดยทั้ง (1) (2) และได้ตีพิมพ์ในสกุลไทย ฉบับวันที่ 10 มิถุนายน 2557 ฉบับวันที่ 15 กรกฎาคม 2557 ตามลำดับ ส่วนข้อ (3) ได้ตีพิมพ์ในกรุงเทพธุรกิจแล้ววันที่ 9 กันยายน 2557

(2) กรณีตัวอย่าง

(2.1) เรียกค่าไถ่หญิงไนจีเรีย

เหตุการณ์จับเด็กหญิง 276 คน ไปจากโรงเรียนโดยกลุ่มผู้ก่อการร้ายไนจีเรียเพื่อเอาไปขายเป็นทาสหรือเป็นภรรยาสะเทือนใจคนทั้งโลกโดยเฉพาะอย่างยิ่งหัวหน้ากลุ่มผู้ก่อการร้ายบอกว่าเด็กหญิงเหล่านี้ก็ไม่สมควรจะไปโรงเรียนเรียนหนังสืออยู่แล้ว

เมื่อคืนวันที่ 14 เมษายน 2014 กลุ่มผู้ก่อการร้ายติดอาวุธโจมตีโรงเรียนมัธยมหญิงในหมู่บ้าน Chibok ประเทศไนจีเรีย โดยฆ่าทหารและผู้คุ้มกัน จับตัวเด็กหญิงชนชั้นรถและหายไป

ถึงแม้กลุ่ม Boko Haram ซึ่งเป็นกลุ่มติดอาวุธอาละวาดฆ่าฟันผู้คนในบริเวณนั้น จะไม่ยอมรับว่าเป็นผู้ทำแต่ก็รู้กันไปทั่วว่าเป็นผลงานของใครเนื่องจากกลุ่มนี้ใช้โรงเรียนเป็นเป้าหมายตั้งแต่ปี 2010 โดยฆ่านักเรียนมาแล้วเป็นร้อย ๆ คน

สาเหตุที่ Boko Haram กระทำสิ่งชั่วร้ายนี้ก็เพราะ Boko Haram ในภาษา Hausa ของแถบนั้นหมายถึง “การศึกษาแนวตะวันตกเป็นสิ่งต้องห้าม” เหตุที่เชื่อเช่นนี้ก็เพราะสมาชิกเป็นมุสลิมโบราณชนิดหัวรุนแรง กล่าวคือเชื่อว่ากิจกรรมเศรษฐกิจและสังคมที่เกี่ยวข้องกับความคิดตะวันตกทั้งหมดเป็นสิ่งต้องห้าม เช่น การลงคะแนนเลือกตั้ง ใส่เสื้อเชิ้ต นุ่งกางเกง รับประทานอาหาร ฯลฯ

สังคมไนจีเรียรู้จัก Boko Haram ดี และระอากับกลุ่มนี้มานานพอควร ความคิดต่อต้านการศึกษาตะวันตกในบางกลุ่มของประชาชนที่ปัจจุบันมีจำนวน 175 ล้านคน มีมานานแล้ว Boko Haram เป็นกลุ่มหนึ่งที่มีแนวคิดเช่นนี้เพียงแต่ว่าเป็นกลุ่มที่ติดอาวุธ มีแนวคิดหัวรุนแรง และมีความเชื่อมโยงกับหลายกลุ่มผู้ก่อการร้ายซึ่งอาจรวมไปถึงกลุ่มอัลกออิดะห์ด้วย

ในปี 2002 ได้เกิดมีผู้นำในแนวคิดนี้ขึ้นชื่อ Mohammed Yusuf ตั้งกลุ่ม Boko Haram ขึ้นที่เมือง Maiduguri โดยมีกลุ่มอาคารเป็นสำนักงานใหญ่อันประกอบด้วยโรงเรียนแนวอิสลาม สุเหร่า ฯลฯ พ่อแม่มุสลิมจากที่ต่าง ๆ ส่งลูกมาเรียนที่โรงเรียนศาสนานี้กันมาก อย่างไรก็ตาม จุดประสงค์ใหญ่ของการจัดตั้งไม่ใช่เพื่อการเรียนหากแต่มีเป้าหมายแฝงของการจัดตั้งรัฐมุสลิมอิสระ โดยใช้โรงเรียนเป็นเครื่องมือในการหาสมาชิก

Boko Haram ในปี 2009 โจมตีสถานีตำรวจ อาคารรัฐบาลต่าง ๆ ฆ่าฟันคนตายเป็นจำนวนมาก ในที่สุดรัฐบาลไนจีเรียก็บุกยึดอาคารที่ทำการได้และฆ่านาย Yusuf ตาย ตอนแรกทางการก็เข้าใจว่าปราบ Boko Haram ได้ราบคาบแล้ว แต่ Yusuf มีลูกน้องคนรองชื่อ Abubakar Shekau มารับงานต่อ

Shekau มีประวัติเป็นมุสลิมหัวรุนแรงมาก เป็นผู้นำเข้าโจมตีโรงเรียน เผาโรงเรียน ฆ่าคริสเตียน ยิว และคนศาสนาอื่น ๆ จนเป็นที่หวาดหวั่น ปัจจุบันเข้าใจว่าอยู่ในวัย 30 ปีกว่าทางการเคยเชื่อว่าเขาตายไปแล้ว แต่เขายืนยันว่ายังอยู่และมีผลงานดังปรากฏ ประชาชนบางส่วนก็เชื่อว่าเขาเป็นตัวปลอมเพราะ Shekau ตัวจริงตายไปแล้ว

เหตุการณ์จับเด็กหญิง 276 คนนี้มีชื่อเรียกในสื่อตะวันตกว่า 2014 Chibok Kidnapping เนื่องจากโรงเรียนนี้ตั้งอยู่ที่หมู่บ้าน Chibok ซึ่งเป็นบริเวณที่อยู่อาศัยของคนอาฟริกัน ที่เป็นคริสเตียนจำนวนหนึ่ง

สมาชิกของ Boko Haram ส่วนใหญ่มาจากเผ่า Kanuri ซึ่งเป็นเผ่าใหญ่ที่สุดใน 3 รัฐทางตะวันออกเฉียงเหนือของไนจีเรีย คนเผ่านี้จะมีแผลเป็นซึ่งมีลักษณะพิเศษบนใบหน้าจากพิธีกรรม ตั้งแต่ยังเด็ก อีกทั้งยังมีสำเนียงของภาษา Hausa แตกต่างจากคนอื่น ดังนั้นจึงสามารถสังเกตสมาชิก Boko Haram ได้ง่าย

ก่อนหน้าเหตุการณ์ Chibok ความรุนแรงของ Boko Haram ก็เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับใน ทุกเดือน และครอบคลุมเป้าหมายกว้างขวางขึ้น เช่น ค่ายทหาร วิทยาลัยของรัฐบาล ฯลฯ นอกเหนือจากโรงเรียนซึ่งเป็นเป้าหมายปกติ เฉพาะในปี 2014 เชื่อว่า Boko Haram ฆ่าคนไปไม่ต่ำกว่า 4,000 คน

เด็กผู้หญิงที่ถูกจับไปในเหตุการณ์ Chibok มีอายุตั้งแต่ 16-18 ปี ส่วนใหญ่อยู่ปีสุดท้าย ของชั้นมัธยม ตัวเลขและข่าวที่ออกมาสับสนโดยตลอด บ้างก็ว่า 234 คน บ้างก็ว่า 329 คน อย่างไรก็ตามการอยู่ที่ 276 คน

นับตั้งแต่กลางเมษายน 2014 ถึงกลางพฤษภาคม 2014 มีข่าวว่า 53 คนหนีออกมาได้ ส่วนที่เหลือยังถูกจับอยู่ ข่าวที่ออกมาก็คือเด็กจำนวนหนึ่งที่เป็นคริสเตียนจะถูกบังคับให้เป็นมุสลิม อีกส่วนหนึ่งต้องแต่งงานกับสมาชิกของ Boko Haram (ราคาเจ้าสาวอยู่ประมาณ 12.05 เหรียญสหรัฐ หรือ 390 บาท ไม่ทราบว่ามีใครเป็นคนได้เงิน) บางส่วนจะถูกขายเป็นทาสทางเพศ

เรื่องนี้เป็นข่าวขึ้นมาจนทราบกันไปทั่วโลกและมีการรณรงค์ช่วยเหลือเด็กก็เพราะสื่อตะวันตกและพ่อแม่ที่ไขว่คว้าหาความช่วยเหลือเมื่อทราบข่าวลูก ๆ ถูกขโมยไปยังประเทศเพื่อนบ้าน เช่น Chad และ Cameroon

การจับตัวไปเช่นนี้สะท้อนใจและสร้างความสลดใจให้คนทั้งโลกโดยเฉพาะผู้หญิงเป็นอันมาก ไม่อยากเชื่อว่ายังมีการค้าทาสสมัยใหม่ บังคับให้แต่งงาน ให้เปลี่ยนศาสนา โดยเฉพาะบังคับใจเพื่อผลประโยชน์ทางเพศ

รัฐบาลไนจีเรียเมื่อตื่นขึ้นเพราะข่าวจากต่างประเทศ ก็ออกปราบปรามเพื่อชิงตัวกลับ แต่ก็ไม่ได้ผล ต้องสู้รบอย่างหนักกับ Boko Haram จนชาวบ้านบริเวณนั้นตายไปอีกไม่ต่ำกว่า 300 คนในวันที่ 12 กรกฎาคม 2014 ผู้นำ Boko Haram ปลอ่ยคลิบวีดีโอแสดงภาพเด็กที่ถูกจับจำนวน 130 คน โดยเรียกร้องให้แลกกับพรรคพวกที่ถูกจับอยู่ในคุก แต่ถึงปัจจุบันรัฐบาลก็ยังไม่ยอม ปัจจุบัน Shekau เป็นผู้นำ Boko Haram ที่กำลังถูกล่าตัวอย่างหนักโดยรัฐบาลไนจีเรีย และรัฐบาลต่างประเทศที่ทนไม่ได้กับทารุณกรรมเด็กผู้หญิงและความรุนแรงที่เกิดขึ้น

คนที่ถูกกระหน่ำหนักด้วยในเรื่องนี้คือสุภาพสตรีหมายเลขหนึ่งของไนจีเรียคือนาง Patience Jonathan ที่ระบุว่ากลุ่มต่อต้าน Boko Haram ให้ตัวเลขที่ไม่จริงเกี่ยวกับอาชญากรรมของกลุ่ม คนติดตามเหตุการณ์บอกว่าเธอพูดเช่นนี้ก็เพราะหมั่นไส้หญิงไนจีเรียคนหนึ่งช่วยเหลือหา แนวร่วมจากต่างประเทศในสื่อสมัยใหม่ให้เข้ามาช่วยแก้ไขปัญหา เธอเห็นว่าทำเกินหน้าเธอไป

ความคิดว่าผู้หญิงควรมีบทบาทเพียงอยู่ในครัวและอุ้มท้องมีลูกยังมีอยู่ในโลกแม้แต่ประเทศไทยอย่างน่าสมเพช คนเหล่านี้คงจะไม่รู้จักคำกล่าวของธนาคารโลกที่ว่า “ให้การศึกษาแก่แม่ คือการให้การศึกษาแก่โลก” และสิทธิมนุษยชนของหญิงกระมัง

(2.2) สุนัขหญิงแสนโหด

หลังจาก Arab Spring หรือคลื่นการปฏิวัติโดยประชาชนเพื่อเปลี่ยนแปลงผู้นำเผด็จการ ซึ่งเริ่มที่ตูนีเซียในปี 2010 และลามไปอียิปต์ ลิเบีย เยเมน และการชุมนุมประท้วงของประชาชนอย่างกว้างขวางในบาเร็น ซีเรีย อัลจีเรีย อิรัก จอร์แดน คูเวต มอริออคโค ซูดาน ฯลฯ ผู้หญิงในโลกอาหรับจำนวนหนึ่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งในอียิปต์เริ่มออกมาต่อสู้เพื่อสิทธิของตนเอง

ผู้หญิงอียิปต์กลุ่มนี้ออกมาเล่าให้โลกรู้ถึงการถูกข่มขืนเป็นจำนวนไม่ต่ำกว่า 500 คน โดยแก๊งชายฉกรรจ์กลาง Tahrir Square เมื่อออกมาชุมนุมประท้วงร่วมกันระหว่างปี 2011-2014 และยังถูกละเมิดทางเพศในลักษณะต่าง ๆ โดยชายร่วมชาติ

ครั้งเมื่อผู้หญิงออกมาประท้วงเรื่องดังกล่าวในเวลาต่อมา ก็ถูกจับไปหลายคนและถูกบังคับให้ทดสอบ “virginity test” (ตรวจสอบความเป็นสาวบริสุทธิ์) ในครอบครัวก็มีความรุนแรงถูกตบตีโดยสามี ถูกข่มขืนโดยสามีเมื่อไม่เต็มใจหลับนอนด้วย และที่น่าตกใจก็คือเด็กผู้หญิงถูกครอบครัวบังคับให้ทำ “สุนัขหญิง”

“สุนัขหญิง” หรือ Female Genital Mutilation (FGM) คือการตัดอวัยวะเพศหญิงบางส่วนหรือทั้งหมด กล่าวคือตัดหนังหุ้ม clitoris ตัว clitoris แคม หรือ labia ทั้งใหญ่และเล็ก และในกรณีรุนแรงสุดนั้นตัดหมดจดจนเหลือแต่ช่องคลอดและช่องปัสสาวะเท่านั้น

FGM นี้มีใช้เรื่องทางศาสนาอิสลามแต่อย่างไร หากเป็นวาทกรรมทางวัฒนธรรมของ ชนกลุ่มน้อยในแถบตะวันออกกลาง แอฟริกาตอนเหนือ และบางส่วนของเอเชีย โดยสืบทอดประเพณีกันมายาวนานตามความเชื่อ

FGM ของแต่ละกลุ่มก็รุนแรงแตกต่างกันออกไป บ้างก็ตัดออกไปทั้งหมด บ้างก็ตัดบางส่วน ที่รุนแรงสุดคือตัดทั้งหมดดังกล่าวแล้วซึ่งตรงกับคำว่า infibulation ในภาษาอังกฤษ บางกลุ่มก็ทำกับเด็กหญิงที่มีอายุไม่กี่อาทิตย์ บ้างก็ทำตอน 5 ขวบ และบ้างก็ทำก่อนเป็นสาว

วิธีการตัดก็กระทำกันหลายลักษณะ มีทั้งตัดสด ใช้น้ำยา และใช้น้ำยาสลับส่วนใหญ่ใช้ใบมีดโกนที่ไม่มีการฆ่าเชื้อโดยหมอฟันบ้านผู้ตัดอย่างชำนาญท่ามกลางเสียงร้องโหยหวน

สาเหตุของ FGM ก็คือการมองว่าอวัยวะเพศหญิงเป็นสิ่งสกปรกและน่าเกลียดตัดเพื่อไม่ต้องการให้มีความรู้สึกทางเพศใด ๆ โดยเชื่อว่าจะทำให้เป็นภรรยาที่จงรักภักดี อยู่ในโอวาทของสามี เป็นลูกสาวที่เลี้ยงง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะเป็นเครื่องช่วยประกันว่าเป็นสาวบริสุทธิ์จนถึงวันแต่งงาน อีกทั้งเชื่อว่าจะทำให้เกิดสุขอนามัยที่ดีอีกด้วย

นักสังคมวิทยาที่ศึกษาพบว่าในกลุ่มชนเหล่านี้พ่อและแม่ตลอดจนญาติก็สนับสนุน FGM เพราะเชื่อว่าเป็นสิ่งที่ดีสำหรับผู้หญิง FGM เป็นที่ทราบกันในโลกมากขึ้นในทศวรรษ 1980 ทั้ง ๆ ที่กระทำสืบทอดกันมายาวนานแล้ว ตลอดเวลาที่ผ่านมามีความพยายามในระดับโลกที่จะทำให้ FGM เป็นสิ่งต้องห้ามทั่วโลก และสามารถทำได้สำเร็จในระดับหนึ่ง โดยในปี 2012 ที่ประชุมใหญ่สหประชาชาติลงมติเป็นเอกฉันท์ให้ทุกประเทศทำทุกอย่างเพื่อหยุด FGM อย่างเด็ดขาด อย่างไรก็ตาม ในกลุ่มชนเหล่านี้ก็ยังคงมีการทำกันอยู่เพราะการบังคับใช้กฎหมายอ่อนแอ

ปัจจุบันมีเด็กและผู้หญิงที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันกว่า 125 ล้านคนในแอฟริกาและตะวันออกกลางที่ผ่าน FGM ในจำนวนนี้มี 8 ล้านคนในเอธิโอเปีย โซมาเลีย และซูดานที่ประสบ FGM ขั้นรุนแรงสุด

สถิติที่น่าตกใจของ UNICEF ก็คือมีเด็กและผู้หญิงที่ผ่าน FGM ในแต่ละประเทศเป็นร้อยละดังนี้ โซมาเลีย ร้อยละ 98 อียิปต์ ร้อยละ 91 เจริเทรีย ร้อยละ 89 มาลี ร้อยละ 89 เซียร์ราลีโอน ร้อยละ 88 ซูดาน ร้อยละ 88 ฯลฯ

ในกรณีของ FGM ทั้งหมดนั้นหนึ่งในห้าเป็นของอียิปต์ และในประเทศนี้หญิงอายุเกิน 15 ปี ที่ผ่าน FGM มีถึง 48 ล้านคนในประชากรทั้งหมด 86 ล้านคน ตัวเลขนี้ชี้ให้เห็นว่า FGM ในกลุ่มประเทศอาหรับที่ยังคงมีอยู่อย่างเหนียวแน่นก็คืออียิปต์ และนี่คือคำอธิบายว่าเหตุใดหญิงในประเทศนี้จึงออกมาต่อสู้เรียกร้องสิทธิมนุษยชน

ไม่มีใครรู้ว่า FGM เริ่มแต่เมื่อใด มีหลักฐานการอ้างถึง FGM ของผู้เดินทางไปยังอียิปต์ 45 ปีก่อนคริสตกาลว่าเป็นประเทศที่กระทำกันอย่างแข็งขันกับทั้งเด็กชายและเด็กหญิง อย่างไรก็ตามจากการศึกษามัมมี่โดยนักวิชาการครั้งหนึ่งก็ไม่พบว่ามี FGM ชนิดตัดทิ้งทั้งหมดในอียิปต์โบราณหลักฐานเช่นนี้จึงขัดแย้งกันจนหาข้อสรุปไม่ได้

ในศตวรรษที่ 19 สูตินารีแพทย์ในยุโรปและสหรัฐอเมริกามีการตัด clitoris (clitoridectomy) เพื่อรักษาหญิงที่ขอบสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองโดยเชื่อว่าการกระทำเช่นนั้นทำให้เกิดความเจ็บป่วยทางร่างกายและจิตใจ

Isaac Baker Brown ผู้มีชีวิตรอยู่ระหว่าง ค.ศ. 1812-1873 เป็นสูตินารีแพทย์ และเป็น President ของ Medical Society of London บันทึกไว้ว่าการทำให้เกิด clitoris เกิดความระคายเคือง อย่างผิดธรรมชาติเป็นสาเหตุให้เกิดโรคช้ำลมบ้าหมู และเป็นบ้าได้ ดังนั้นการตัด clitoris จึงเป็นสิ่งที่ควรกระทำและเขายืนยันว่าสมควรจะกระทำในทุกกรณีเช่นว่านี้

ความมีเดมนแห่งปัญญาของมนุษย์และความอ่อนแอทางร่างกายของหญิง ทำให้ผู้หญิงไม่สามารถต่อสู้กับความอยุติธรรมทางสังคมได้อย่างแข็งขันจนต้องตกอยู่ในภาวะทนต์ทุกขุทธมานานแสนนานและอาจอยู่ในสภาวะเช่นนี้ไปอีกนานหากชายประเภทที่มีแสงสว่างแห่งปัญญาและหญิงผู้หาญกล้าไม่ร่วมมือกันต่อสู้เพื่อแสวงหาความถูกต้องและยุติธรรมให้แก่เพศแม่ของเรา

(2.3) นางงามพม่าและสิทธิมนุษยชน

นางงามพม่าได้รับเลือกเป็น Miss Asia Pacific World เมื่อเดือนมิถุนายน 2557 และอีก 3 เดือนต่อมาเธอก็ถูกปลดจากตำแหน่ง

May Myat Noe เป็นนางงามพม่าในยุคเปิดประเทศที่ผู้คนตื่นตื่นกับความงามในวัยรุ่นของเธอเป็นอันมาก อีกทั้งมาจากประเทศที่ตัดขาดจากโลกภายนอกในเรื่องการประกวดความงามมายาวนาน เมื่อเธอเข้าประกวดก็ได้รับรางวัล Miss Asia Pacific Word ที่เกาหลีได้อย่างชนะเลิศคนดูตอนขณะเธอเป็นชาวดังไปทั่วโลก แต่ตอนที่เธอถูกปลดออกจากตำแหน่งเมื่อปลายเดือนสิงหาคม 2557และนำมงกุฎกลับประเทศไปด้วยยิ่งดังกว่าเก่าอีก

เรื่องราวของเธอมี่ 2 ด้านขึ้นอยู่กับว่าฝ่ายใดเล่า แต่ที่แน่นอนก็คือเมื่อเธอได้รับรางวัลแล้วสักพัก เธอก็แตกคอกับผู้จัดการพม่าของ Miss Asia Pacific World ประจำอย่างกึ่ง ฝั่งผู้จัดการนางงามบอกว่าไม่เป็นความจริงที่เธอจะหักร้อยละ 30 ของรายได้ และแม่ของนางงามเป็นตัวยุ่งเจ้ากี้เจ้าการแล้วทะเลาะกับผู้คนไปหมด อีกทั้งไม่ยอมทำตามข้อตกลงคือไม่ยอมลงนามในสัญญา 3 ปี โฆษณา ร้องเพลง เดินแบบ ปรากฏตัว ฯลฯ นอกจากนี้เธอยังหยาบคายไม่เคารพยำเกรงที่ทีมงานผู้จัดการประกวดและผู้เป็นเจ้าของ Miss Asia Pacific World ซึ่งเป็นบริษัทเกาหลีอีกด้วย

ในด้านของนางงาม เธอตอบคำถามผู้สื่อข่าวหลังจากโดนปลดออกจากตำแหน่งว่าสาเหตุมาจากการที่เธอปฏิเสธการถูกบังคับให้ทำศัลยกรรมหน้าอกและส่วนอื่น ๆ ของร่างกายโดยบริษัทเกาหลีเจ้าของการประกวด และเหตุที่เธอเอามงกุฎผลิตโดย Swarovski ราคา 100,000-200,000 เหรียญมาพม่าก็เพราะต้องการใช้เป็นตัวบังคับให้บริษัทประกวดขอโทษเธอที่ถูกกล่าวหาว่า ‘ซี้โกง’ และ ‘ไม่เคารพ ยำเกรง’ ก่อนที่จะคืนให้ นอกจากนี้เธอย้ำว่าเธอได้หอบมงกุฎกลับอย่างกึ่งก่อนที่จะถูกบริษัทประกาศปลดตำแหน่ง

ฝ่ายบริษัทเกาหลีก็ออกข่าวว่าเธอถูกปลดเพราะมีทัศนคติไม่เหมาะสม ซี้โกง ไม่เคารพยำเกรง และพูดจាក้าวามทำนองว่าเธอได้ทำศัลยกรรมหน้าอกแล้ว จมูกก็ทำให้แล้ว แต่ไม่เคยถึงบุญคุณ และแถมเคยได้รับเงินไปแล้ว 10,000 เหรียญด้วย

ไม่ว่าฝ่ายใดจะว่าอย่างไรก็ตาม ข่าวที่สื่อรายงานในต่างประเทศโดยไม่มีฝ่ายใดเอ่ยถึงก็คือผู้จัดการประกวด Miss Asia Pacific World มีเรื่องขำควาด้านเซ็กส์ระหว่างผู้ประกวดกับ ผู้จัด

และสปอนเซอร์โดยผู้ประกวดถูกบังคับมิฉะนั้นจะไม่ได้รับตำแหน่ง และบริษัทประกวดนี้ผู้อาวุโสมามากแล้วหลายครั้งจนเป็นเรื่องที่รู้กันทั่วไป

Miss Asia Pacific World จัดประกวดเป็นปีที่ 4 และทุกปีก็มีแต่เรื่องอื้อฉาว ในปีแรกคือ 2011 นางงามจาก Wales และผู้เข้าประกวดหลายคนออกมาพูดว่าทุกอย่างถูกล็อกไว้ก่อนประกวดแล้ว นางงามครองจากเวเนซุเอล่าได้ตำแหน่งก่อนการประกวดด้วยซ้ำ นางงามฝรั่งเศสสวยคนนี้แอบอัดเสียงที่เธอถกเถียงกับผู้จัดและเอาขึ้นยูทูบจนคนได้ยินกันทั่วโลก นอกจากนี้คนอื่นยังเล่าเรื่องการต้องไปนอนกับพวกผู้จัดเพื่อให้ได้ตำแหน่งอีกด้วย เธอเล่าว่าเธอกับเพื่อนนางงามหนีไปสนามบิน แต่ผู้จัดก็ยังตามไปเพื่อหวังเหนี่ยวโดยมีตำรวจรับสินบนเป็นผู้ช่วยเหลืออีกด้วย

การประกวดในปี 2011 ก็วุ่นวาย กรรมการตัดสินชาวเกาหลีทั้งหมดเลือกนางงามเกาหลีเป็นผู้ชนะ ได้ตำแหน่งอยู่ 1 วัน ก็ลาออกเมื่อถูกวิจารณ์หนัก รองที่หนึ่งจากฝรั่งเศสจึงได้เป็นแทน โดยอยู่ได้ไม่นานก็ถูกถอด จนรองที่สองคือนางงามจากยูเครนได้เป็น Miss Asia Pacific World แทนในที่สุด

บริษัทประกวดเกาหลีแห่งนี้พยายามใช้ชื่อ Miss Asia Pacific เพื่อให้ดูเหมือนว่าเป็นอันเดียวกับ Miss Asia Pacific International ซึ่งมีชื่อเสียงโดยมีการประกวดตั้งแต่ปี 1968 (ศิริพรสว่างล้ำ ได้ตำแหน่งในปี 1978 และปรียานุช ปานประดับ ในปี 1988)

อย่างไรก็ดีระหว่างปี 2006 ถึง 2014 ก็เลิกจัดไปเพราะหาสปอนเซอร์ไม่ได้ บริษัทของเกาหลี Miss Asia Pacific World จึงพยายามมาสวมชื่อแทน ซึ่งคุณภาพการจัดอยู่ในระดับอื้อฉาวจนเรื่องราวจากฝั่งของนางงามพม่าดูน่าเชื่อถือกว่า

ความจริงถูกเปิดเผยออกมาในตอนนี้นางงามพม่านั้นอายุจริงแค่ 15 ปี แต่ผู้จัดก็ยอมให้สมัครโดยออกข่าวว่าอายุ 18 ปี และมีเงื่อนไขบังคับให้นางงามที่ชนะทำศัลยกรรมหน้าอกทุกคนเพื่อความงาม “ยิ่งขึ้น” อีกทั้งจะทำให้ทั้งตัวด้วยในมูลค่า 10,000 เหรียญ ในกรณีของนางงามพม่านั้นผู้จัดการบอกว่าต้องให้ทำศัลยกรรมเพราะหน้าอกของเธอเล็กไป นอกจากนี้ก็ให้เธอเข้าคอร์ส เรียนดนตรี ร้องเพลง ฝึกทำเต๋นเป็นเวลา 3 เดือน ทั้งหมดนี้เพื่อผลประโยชน์ทางการค้าที่จะเก็บเกี่ยวจากเธอในอนาคต

ประเด็นที่น่าคิดก็คือการกระทำเช่นนี้กับนางงามโดยบริษัทที่มุ่งผลกำไรสูงสุดเป็นเสมือนกับการค้ามนุษย์โดยไม่คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ก่อนจะชนะในบางกรณีผู้เข้าประกวดก็ต้องทำในสิ่งที่ตนเองไม่ต้องการและหากชนะแล้วก็ต้องเปลี่ยนแปลงร่างกาย (เพื่อประชาสัมพันธ์ศัลยกรรมของเกาหลีด้วย) ไปในรูปแบบที่นายจ้างต้องการ เช่น ตาสองชั้น หน้ารูปตัววี จมูกโด่ง หน้าอกได้ขนาด ฯลฯ ทั้งหมดนี้เพื่อ “การขาย” ความเป็นนางงามของเธอ ไม่ว่าจะเป็นการโฆษณาสินค้าหรือการค้าอื่น ๆ ที่บริษัทรับมาให้ทำอีกต่อหนึ่ง

สิ่งที่ผู้จัดการประกวดของบริษัทเกาหลีแห่งนี้กระทำโดยแท้จริงแล้วก็ไม่แตกต่างจากบริษัทจัดประกวดอื่น ๆ ในไทยหรือประเทศอื่น เพียงแต่บริษัทเกาหลีมีการบังคับให้ทำศัลยกรรมเพิ่มเติม ผู้เข้าประกวดและผู้ชนะอยู่ในฐานะ ‘ทาสสมัยใหม่’ โดยทั้งหมดนี้ก็เพื่อเงินสำหรับผู้จัดสปอนเซอร์ ผู้จัดการนางงาม นางงาม และเหล่าผู้เข้าประกวด

ความงามของสตรีกลายเป็นสินค้านามธรรมที่จับต้องได้ผ่านความงามจริงและปลอมของบรรดาเหล่านางงามที่เรียงหน้าเข้ามาอย่างไม่หยุดหย่อน และถูกเอารัดเอาเปรียบผ่านเงื่อนไขบังคับโดยคิดปลอมใจว่าเป็น ‘win-win’ ของทุกฝ่าย

ถ้าสตรีจะมีดีก็ตรงที่ความงามของร่างกายแต่เพียงอย่างเดียวแล้ว โลกของเธอคงอยู่ง่ายขึ้นอีกมากเพราะเพียงมีเงินไปทำศัลยกรรมก็มีที่ยืน คำถามก็คือเราจะให้สตรีมีที่ยืนเฉพาะในแง่มุมของความงามเท่านั้นหรือ

(3) กรอบแนวคิด

(3.1) ปัจจุบันความเชื่อในสังคมไทยอันมีพื้นฐานสำคัญอยู่บนความเชื่อเรื่อง (ก) กฎแห่งกรรม (ข) การเวียนว่ายตายเกิด (ค) มนุษย์เลือกเกิดไม่ได้ (ง) สถานภาพของมนุษย์ในชาตินี้เป็นผลกรรมจากชาติก่อน (จ) การเกิดมายากจน พิกار และต่ำต้อยเป็นเรื่องที่ต้องยอมรับได้เริ่มเปลี่ยนแปลงและปรับเข้าสู่แนวคิดสากลในเรื่องสิทธิมนุษยชน (Human Rights) ซึ่งมีหลักสำคัญ 2 ข้อ ซึ่งได้แก่

(1) มนุษย์ต้องปลอดจากภัยคุกคาม (Threat) และอิสระจากความขาดแคลน (Freedom From Want)

(2) มนุษย์ต้องได้รับสิทธิพื้นฐาน (Rights) และอิสระจากความกลัว (Freedom From Fear)⁽¹⁾

(3.2) หลังสงครามโลกครั้งที่สองเมื่อมีการก่อตั้งสหประชาชาติขึ้น แนวคิดสมัยใหม่ในเรื่องสิทธิมนุษยชนได้ถูกแปรเปลี่ยน “ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน” ซึ่งรับรองและประกาศเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2491

(3.3) ในเวลาต่อมาภายใต้ปฏิญญาดังกล่าวได้เกิดกติการะหว่างประเทศ (International Covenant) และอนุสัญญา (International Convention) ขึ้นอีกหลายเรื่องโดยอยู่บนหลักการของสิทธิมนุษยชน 6 ข้อ ดังต่อไปนี้⁽²⁾

(1) Protect คุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นสิทธิตามธรรมชาติติดตัวมาแต่กำเนิด

(2) สิทธิมนุษยชนเป็นสากลและไม่สามารถถ่ายโอนกันได้

(3) สิทธิมนุษยชนไม่สามารถแยกส่วนว่าสิทธิใดมีความสำคัญกว่าอีกสิทธิหนึ่ง

(4) Respect เคารพ ความเสมอภาค และการเลือกปฏิบัติถือเป็นการละเมิดสิทธิ

⁽¹⁾ เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตร นธป. รุ่นที่ 2 หัวข้อ “สิทธิมนุษยชนกับความเชื่อทางศาสนาและความเห็นทางการเมือง” โดย ศาสตราจารย์ ดร.อมรา พงศาพิชญ์

⁽²⁾ เอกสารดังที่ได้กล่าวแล้วในข้อ⁽¹⁾

มนุษยชน

- (5) Fulfill ประชาชนและประชาสังคมย่อมมีโอกาสในการเข้าถึงและรับประโยชน์ จากสิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
- (6) รัฐต้องมีมาตรการการปกครองประเทศโดยใช้หลักนิติธรรมและตรวจสอบได้
- (3.4) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ มีเนื้อหาสรุปได้ดังนี้⁽³⁾
- (3.4.1) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก
- (1) ยอมรับว่า เพื่อให้เด็กพัฒนาบุคลิกภาพได้อย่างกลมกลืนและเต็มที่ เด็กควรจะได้เติบโตในสิ่งแวดล้อมของครอบครัว ในบรรยากาศแห่งความผาสุก ความรักและความเข้าใจ
 - (2) เชื่อว่า ครอบครัวในฐานะเป็นกลุ่มพื้นฐานของสังคมและเป็นสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สำหรับการเจริญเติบโตและความอยู่ดีกินดีของสมาชิกทุกคนโดยเฉพาะเด็ก
 - (3) รัฐภาคีจะเคารพต่อความรับผิดชอบ สิทธิ และหน้าที่ของบิดา มารดา หรือของสมาชิกของครอบครัวขยาย หรือชุมชน ซึ่งกำหนดไว้โดยขนบธรรมเนียมในท้องถิ่น หรือของผู้ปกครองตามกฎหมาย หรือบุคคลอื่นที่รับผิดชอบต่อเด็กตามกฎหมาย ในอันที่จะแนะนำตามที่เหมาะสมในการใช้สิทธิของเด็กตามที่อนุสัญญานี้ให้การรับรอง ในลักษณะที่สอดคล้องกับความสามารถที่พัฒนาตามวัยของเด็ก
- (3.4.2) เนื้อหาของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก
- (1) หลักทั่วไปและการปฏิบัติต่อเด็ก
 - (2) สิทธิพลเมืองของเด็ก
 - (3) สิทธิของเด็กด้อยโอกาส
 - (4) สิทธิเหนือร่างกายชีวิตและเสรีภาพ
 - (5) สิทธิของเด็กผู้กระทำการขัดแย้งต่อกฎหมาย
 - (6) สิทธิที่จะได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ
- (3.4.3) บทบาทของรัฐกับสิทธิเด็ก
- (1) สิทธิที่รัฐสามารถรับรองและบังคับการให้เป็นไปตามสิทธิได้โดยตรง

⁽³⁾ เนื้อหาหลักมาจากเอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตร นธป. รุ่นที่ 2 หัวข้อ “สิทธิเสรีภาพของเด็ก สตรี คนชรา คนพิการ กับสิทธิมนุษยชน” โดย สรรพสิทธิ์ คุ้มประพันธ์

- (1.1) สิทธิในฐานะพลเมืองผู้หนึ่งของรัฐ
 - จดทะเบียนการเกิด
 - มีชื่อ มีสัญชาติ
 - ได้รับบริการต่าง ๆ ของรัฐ
 - ฯลฯ
- (1.2) สิทธิเหนือร่างกาย ชีวิตและเสรีภาพ
- (2) สิทธิที่รัฐสามารถรับรองและบังคับการโดยผ่านผู้ดูแลหรือผู้ปกครอง
 - (2.1) สิทธิที่จะได้รับการอุปการะเลี้ยงดู และพัฒนา
 - (2.2) สิทธิได้รับการอบรมสั่งสอน มีแบบอย่างการดำเนินชีวิตที่ดี
 - (2.3) สิทธิที่จะได้รับการศึกษาตามอัธยาศัย
 - (2.4) สิทธิที่จะได้รับนันทนาการ และพักผ่อนหย่อนใจ
- (3) สิทธิที่รัฐสามารถรับรองแต่ไม่สามารถบังคับการโดยสามารถสร้างเงื่อนไข เอื้อให้เกิดสิทธิเท่านั้น
 - (3.1) สิทธิที่จะได้รับความรัก ความเข้าใจ และมีครอบครัวที่ผาสุกรัฐได้แต่เพียงสร้างเงื่อนไขเอื้ออำนวย เช่น
 - ให้ความรู้และฝึกอบรมพ่อแม่หรือให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ ให้พ่อแม่มีความสามารถและทักษะในการเลี้ยงลูก ทักษะในการจัดการปัญหา ทักษะชีวิต หรือบริการอื่น ๆ ด้านสังคม สุขภาพและการศึกษา
 - จัดสถานที่หรือกิจกรรมส่งเสริมการใช้ชีวิตร่วมกันของครอบครัว เช่น สวนหย่อม ป่าชุมชน ค่ายครอบครัว วนอุทยาน พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ ลานดนตรี ลานคนเมือง เป็นต้น
 - พัฒนาและจัดหาสื่อหรือสื่อมวลชนเพื่อเผยแพร่ความรู้ส่งเสริมความเข้าใจในครอบครัว ให้ความรู้ตามอัธยาศัยแก่เด็กและครอบครัวเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่มีความเข้าใจ ความผาสุก ร่วมกัน
- (3.5) สรุปเนื้อหาอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบ
 - (1) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนยืนยันหลักการที่ว่า การเลือกปฏิบัติเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ และประกาศว่ามนุษย์ทุกคนเกิดมามีอิสระและเสมอภาคกันในเกียรติศักดิ์และสิทธิ โดยปราศจากความแตกต่างไม่ว่าชนิดใด ๆ รวมทั้งความแตกต่างเพราะเหตุแห่งเพศ
 - (2) มีความเชื่อมั่นว่า พัฒนาการอย่างเต็มที่และสมบูรณ์ของประเทศ สวัสดิภาพ

ของโลกและเหตุที่จะมีสันติภาพ จะต้องให้สตรีได้เข้าร่วมอย่างเต็มที่ในทุก ๆ สาขาโดยเสมอภาคกับบุรุษ

- (3) คำนี้ถึง การที่สตรีมีส่วนช่วยอย่างสำคัญต่อสวัสดิการของครอบครัวและต่อพัฒนาการของสังคม ซึ่งจนกระทั่งปัจจุบันนี้ยังไม่ได้รับการยอมรับอย่างเต็มที่ ความสำคัญทางสังคมของความเป็นเพศมารดาและบทบาทของบิดามารดาในครอบครัวและในการเลี้ยงดูบุตร และตระหนักว่าบทบาทของสตรีในการให้กำเนิดบุตรไม่ควรจะเป็นพื้นฐานในการเลือกปฏิบัติ แต่ตระหนักว่าการเลี้ยงดูบุตรจำต้องได้รับผิดชอบร่วมกันระหว่างบุรุษและสตรี และสังคมทั้งหมด
- (4) ตระหนักว่า จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทดั้งเดิมของบุรุษ รวมทั้งบทบาทของสตรีในสังคมและในครอบครัวเพื่อให้บรรลุถึงความเสมอภาคอย่างเต็มที่ระหว่างบุรุษและสตรี

(4) การวิเคราะห์

(4.1) เรื่องค่าไถ่หญิงไนจีเรีย

การกระทำของกลุ่ม Boko Haram ในการจับเด็กหญิงเพื่อเอาไปขายเป็นทาสหรือเป็นภรรยาให้แก่มุสลิมชายคนเพื่อพิจารณาดังต่อไปนี้

(ก) หญิงและเด็กชาวไนจีเรียในหลายบริเวณที่อิทธิพลของกลุ่มนี้ขยายไปถึงไม่ได้มีอิสระจากความกลัว

มนุษย์เมื่อเกิดมาก็มีสิทธิในความเป็นมนุษย์โดยธรรมชาติ ถึงได้รับอิสระความเสมอภาคและความเคารพจากมนุษย์ด้วยกันเอง ไม่ว่าจะเพศหรือเผ่าพันธุ์ใด

(ข) การค้าทาสและการบังคับไปเป็นภรรยาละเมิดปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนโดยไม่เคารพสิทธิและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์

(ค) การเลือกปฏิบัติต่อเด็ก สตรี กลุ่มนี้อย่างแตกต่างจากกลุ่มอื่น ไม่ว่าจะตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตามที่ไม่สอดคล้องกับอนุสัญญาดังกล่าว

(ง) เด็กถูกกลืนอนสิทธิอย่างร้ายแรงอันเนื่องมาจากการล้มเหลวของภาครัฐโดยบังคับใช้กฎหมายเพื่อสิทธิที่จะได้รับการศึกษาและการดำเนินชีวิตที่ดี

(4.2) เรื่องสุนัขตม

วิธีปฏิบัติ FGM กับเด็กหญิงเพื่อให้เป็น “ลูกและภรรยาที่ดี” มีแง่มุมของการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงดังต่อไปนี้

(ก) สิทธิเหนือร่างกาย ชีวิตและเสรีภาพ เป็นสิทธิที่รัฐต้องให้ความคุ้มครองโดยตรง รัฐต้องไม่บกพร่องในความรับผิดชอบดังกล่าว

(ข) สิทธิที่จะมีความรู้สึกในเรื่องเพศเหมือนมนุษย์ทั่วไป ถูกกลืนรองอย่างฉกรรจ์โดยครอบครัวและชุมชน ถึงแม้ FGM เป็นวิธีปฏิบัติตามประเพณีอันยาวนานก็ได้หมายความว่า จะเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามหลักสิทธิมนุษยชน สิทธิของมนุษย์ตามธรรมชาติย่อมอยู่เหนือสิทธิของครอบครัวหรือชุมชนที่กระทำต่อตัวเขา

(4.3) เรื่องนางงามพม่าและสิทธิมนุษยชน

การที่ผู้ชนะการประกวดต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของบริษัทผู้จัดซึ่งอาจมาจากการตกลงกันก่อนหน้าการประกวดมิได้ทำให้สามารถหลีกเลี่ยงการละเมิดสิทธิมนุษยชนไปได้ ในเรื่องนี้มีข้อนำพิจารณาหลายประการดังต่อไปนี้

(ก) สิทธิเหนือร่างกายที่นางงามแสดงออกว่าไม่ต้องการทำศัลยกรรมหน้าอกเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชนที่มีบังคับจายอมต่อระบบทุนนิยมถึงแม้ว่าจะมีข้อตกลงกันไว้ก่อนก็ตาม ตราบที่ข้อบังคับเป็นเงื่อนไขแห่งการได้รับรางวัลและล้าสิทธิมนุษยชน ข้อตกลงนั้นเป็นสิ่งละเมิดหลักสิทธิมนุษยชน

(ข) คำกล่าวหาที่ว่าผู้ประกวดถูกบังคับให้นอนกับผู้จัดการหรือสปอนเซอร์เพื่อให้ได้รับรางวัล หากเป็นเรื่องจริงเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมายและละเมิดสิทธิมนุษยชน

(ค) การเป็น “ทาสสมัยใหม่” โดยต้องทำงานตามข้อสัญญาของผู้หญิงซึ่งชนะการประกวด เป็นข้อตกลงทางธุรกิจที่ถูกกฎหมายและปฏิบัติกันอย่างกว้างขวางในสังคมที่ยอมรับการขาย “ความงาม” คำถามที่พึงพิจารณาก็คือขอบเขตของการละเมิดสิทธิมนุษยชนนั้นอยู่ตรงที่ใด